12de Jaargang — Curacao den 26n October 1895 — N: 617

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50 voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.—pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,20.
Un anuncio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

Een Vrijdenkers-Congres

Te Brussel is in de laatste week van September een „congres" van vrijdenkers gehouden, een internationaal congres nog wel. De socialisten voerden er het hooge woord, maar al spoedig ontstond er tusschen de deelnemers verschil van opinie. Een deel der vergadering wenschte de rechtspersoonlijkheid te zien toegekend aan alle „philosophische" vereenigingen (van vrijdenkers natuurlijk!) maar gaf terzelfder tijd als zijn verlangen te kennen, dat religieuze genootschappen niets zouden mogen bezitten. Deze onverdraagzame zienswijze vond tegenkanting bij een ander deel van het congres, en met name bij de Belgische socialisten, die van oordeel waren, dat de gelijkheid niet op zulk een brutale wijze in 't gezicht mocht worden geslagen. Een dezer, de afgevaardigde, de heer Furnémont, trachtte de tegenpartij te overtuigen, dat zij zich noodeloos ongerust maakte. Gij zijt bevreesd voor de doode hand, zeide hij, maar wij socialisten behoeven daarvoor niet bang te zijn, aangezien wij juist het collectief bezit najagen. Deze woorden konden echter den storm niet doen bedaren, en nadat een levendige gedachtenwisseling was gevoerd, werd in den zin dergenen, die aan de Kerk het recht van iets te bezitten wilden ontnemen, beslist. De Belgische socialisten verlieten daarop de zaal.

Ook de quaestie van het nieuw-Malthusianisme gaf tot verschil van meening aanleiding. Robin, de befaamde ex-directeur van het weeshuis te Cempuis, verklaarde zich een ijverig voorstander van die leer en verkondigde op pathetischen toon hare „zegenrijke" gevolgen!! Hij vond echter bestrijding bij eenige andere leden, Franschen gelijk hij, en die nog niet volslagen blind zijn voor de verwoestingen, welke het nieuw-Malthusianisme in hun land aanricht. De jongste bevolkingsstatistiek is op dit punt van een droevige welsprekendheid.

Robin behaalde echter de overwinning; het congres besloot althans zijne denkbeelden in overweging te nemen en het bestudeeren daarvan aan de verschillende vereenigingen van vrijdenkers warm aan te bevelen.

Voor 't overige werd er nagenoeg niets gedaan op dit congres en men kan dus, gelijk een der Brusselsche bladen doet opmerken, zijne werkzaamheden in twee punten samenvatten: een votum van groote onverdraagzaamheid tegen de katholieke Kerk en het in studie nemen van de Malthusiaansche leer.

Een onbeduidender en magerder resultaat is wel niet denkbaar en het met zooveel ophef aangekondigde congres bewijst dus alleen dat het karretje der vrije gedachte niet op een zandweg gaat. In ons land werd onlangs een voorstel gedaan, om alle vrijdenkers te vereenigen in een krachtigen bond, maar de oneenigheden te Brussel toonen de onmogelijkheid van zulk een onderneming ten duidelijkste aan. Bij de vrijdenkers vooral geldt het spreekwoord: zooveel hoofden, zooveel zinnen: een ieder denkt „vrij" op zijn eigen houtje of liever wil zijn eigen haan doen koning kraaien, zijn eigen meening doen gelden en natuurlijk oefent de persoonlijke ijdelheid daarbij een veel grooteren invloed uit, dan de „Wetenschap," waarop men zich beroept.

Van eenige wetenschappelijke ontwikkeling was trouwens op het geheele congres niets te bespeuren en geen enkel man van naam of gezag vereerde het met zijne tegenwoordigheid. Het is dan ook de moeite niet waard er lang bij stil te staan. De vrijdenkerij, vroeger zoo hoog geprezen, heeft blijkbaar reeds veel van hare aantrekkelijkheid verloren. De ernstige lieden zijn oververzadigd van het geschetter tegen de Kerk en zij zijn allengs ook gaan twijfelen aan wat zij vroeger voor onbetwistbaar hielden. Men had zich gevleid door de vrije gedachte spoedig den godsdienst te zullen uitroeien, maar de ondervinding heeft geleerd, dat de godsdienst sterker is, dan men meende en de vrije gedachte veel, véel zwakker. Inderdaad, de vrijdenkerij heeft fiasco gemaakt en al moge zij nog tal van aanhangers hebben, als stelsel is zij veroordeeld. Mannen, die het vroeger verdedigden, verklaren thans, door ondervinding wijs geworden, dat men tot den godsdienst moet terugkeeren, wil men de wereld voor de allergrootste rampen behoeden en zelfs dat de wetenschap alléén het volk niet gelukkig kan maken.

Zij, die thans nog stoffen op hun vrijdenkerij en toornen tegen het „zielendoodend juk der Kerk, zijn dan ook over 't algemeen genomen betweters, lieden met nog minder dan halve wetenschap en aan wier oordeel men geen gewicht kan hechten. De zoogenaamde „vrije gedachte" is in onzen tijd het „prerogatief" geworden van wie het minst denken en het hardst schreeuwen. De verstandige, de ernstige lieden onder de nietgeloovigen zoeken daarom reeds naar iets anders, iets, dat op betere gronden steunt en niet zoo akelig leeg is van binnen!

LOUIS PASTEUR

Te Garches bij Versailles is Zaterdagmiddag 28 Sept. een man overleden, aan wien de wetenschap en met name de chemische wetenschap, de grootste verplichting heeft. De naam van Louis Pasteur was sinds lang wereldberoemd door een reeks uitvindingen, die, gelijk een blad zegt, elk op zich-zelve voldoende zouden zijn, om iemand met lauweren te kronen. De meeste zijner ontdekkingen hadden daarbij een bizonder practische waarde. In de eerste plaats zijne studien over de gistingsverschijnselen, waarin hij de rol aantoonde, die de lagere organismen bij de verschillende gistings-processen spelen. Zijne onderzoekingen stelden hem in staat een methode aan de hand te doen, om den invloed van schadelijke ontledingsprocessen bij gegiste vloeistoffen tegen te gaan, een methode die onder den naam „pasteuriseeren" algemeen toepassing heeft gevonden o. a. bij de bierbrouwerij.

Een andere ontdekking, waardoor Pasteur een onschatbaren dienst bewees aan de industrie van zijn land, was het middel tegen de ziekte der zijdewormen. De geheele zijde-industrie van Frankrijk werd met ondergang bedreigd door deze geheimzinnige ziekte, waaraan de zijdewormen stierven, zonder dat het den kweekers gelukte een middel daartegen te vinden. Pasteur slaagde erin, den aard der ziekte te erkennen en het redmiddel aan te wijzen. De ontdekking had voor de Fransche industrie een practische waarde van milliarden; men heeft daarom wel eens gezegd, dat de vijf milliarden oorlogsschatting, die Frankrijk aan Duitschland had te betalen, door Pasteur alleen verdiend zijn.

Zijn grootsten roem verwierf hij echter door zijne methode, tot genezing der watervrees, de inentingsmethode, waardoor hij duizenden en duizenden voor een vreeselijken dood heeft bewaard. Uit alle oorden der wereld reisden de patiënten naar Parijs en meestal kon de groote man hen nog redden. Behalve de koepokinenting is nooit een ontdekking van zooveel heil voor de menschheid geweest; dit blijkt duidelijk, als men verneemt, dat, terwijl vroeger 76 pCt. van alle door dolle honden gebeten personen stierven, de sterfte thans gedaald is tot 3 pCt.

Pasteur werd den 27en December 1822 geboren te Dôle (Jura). Zoon van een eenvoudig werkman, een leerlooier, onderscheidde hij zich reeds zeer vroeg door zijn grooten wetenschappelijken aanleg; werd in November 1848 leeraar in de natuurkunde aan het lyceum te Dijon; in het volgende jaar hoogleeraar aan de universiteit te Straatsburg; ging van daar in 1854 naar Rijssel; werd in 1857 naar Parijs geroepen als hoofd der normaalschool, bekwam in 1863 het professoraat in de geologie, natuurkunde en scheikunde aan de Ecole des Beaux Arts, om vier jaar later op te treden als hoogleeraar in de scheikunde aan de Sorbonne.

Sinds geruimen tijd was hij lid van de Academie, terwijl in 1888 het vermaarde Instituut Pasteur werd geopend.

Dat Pasteur's verdiensten alom werden erkend, blijkt uit de talrijke onderscheidingen, welke hem van alle zijden ten deel vielen. Voor drie jaren, toen hij zijn 70sten verjaardag herdacht, werd een grootsch feest gevierd. Uit

FUEILLETON

Un Wega terrible.

Ki estudio tristoe! Hunga pa mi bida! Sin papia nada, sin puntra mi nada el a cohe blancoe i a coeminza. El tabata hunga basta bon i nada a munstra, koe el tabata loco sino su wowo, koe tabata lombra manera candela.

Mi tabata haci toer kiko mi tabata por pa keda sosega, pasobra mi a comprende koe si mi bira nervioso lo mi a perde i toch ora mi mester a pone mi figuranan mi manoe tabata tembla i mi cabez tabata bati.

Lihe mi a ripara koe el tabata sabi masjar bon, kiko el tabata haci, el a obliga mi di troca figuranan asina, koe mi a sinti koe lo mi a perde ki wega koe ta.

„Seis ainda, i bo a perde."

Mi a bira bleek ni morto di spantoe! Pasobra loco tabata homber koe Dokter Chorley a conta mi di djele. Mi a conoce awor pasobra e dokter a bisa mi koe el tabatin e costoember di bisa ora wega lo bai caba.

„Seis ainda, i bo a perde."

E palabra a sona den mi orea manera zonamentoe di klok di morto. Mi no por a comprende, mi wega tabata basta bonita ainda, mi no por a mira koe lo mi a perde, despues di a troca seis bez lugar di mi figuranan.

El kier a spanta mi, pa mi pone un of otro cos na un lugar robes?

E loco mes a sinta mira mi, i coe harimentoe el a pone su reyna na otro lugar diciendo:

„Un!" i el a larga su manoe cai ariba mesa asina duroe koe el tabata sagudi.

Mi a corda awor koe lo mi ganele, pasobra mi por a cohe awor un di su figuranan, koe tabatin un bon lugar, pero ora mi a ripara kiko el tabata kier, mi a comprende, koe mi a hera.

„Dos", el dici, i el a cohe mi ministro.

Mi mester a cohe awor su ministro coe un pion i awor mi a ripara koe le gana wega, pasobra diciendo „tres," el a haci mi reyna schaak.

Un sudor frioe a cai for di mi frenta. Lo mi perde wega, ningun no a bini pa judami, i cada seconde mi a mira morto jega mas i mas acerca.

Den es estado mi a bisele koe el mester tin un poco pacenci, pasobra mi kier a studia i mira bon toer lugar di e figuranan, pero en berdad pa corda com lo mi scapa mi curpa.

Despues di un cincoe minuut mi mester a sigui.

"Cuater," el dice, i el a cohe mi reyna.

Mi a bira desesperá i mas tantoe ainda, ora mi a mira koe el a toema revolver den su manoe.

„Cincoe! Schaak!"

Castillo koe tabata defende mi rey mi a perde i awor mi por a ponèle na un lugar sol i anto le bira seis, i anto....!

Nunca lo mi no lubida e momento ai, mi no por a move ni manoe ni pia, mi no por a corda mas. Sin sabi mes mi a troca lugar di mi rey i

„Seis! Gana!" el a grita. Mi a mira koe el a hisa un tiroe i sin sintimentoe mi a cai abao.

Di promer cos mi a tende despues tabata e pregunta:

„Com bai awor? Sigur ta mehor caba, no ta asina?"

Mi a habri mi wowo i mi a mira dokter Chorley.

„Ta bo mes dokter? Mi no a moeri? Mi a corda koe mi tabata morto caba!"

„Bo no ta solamente na bida, pero ni heridá mes," e director a responde, i anto el a conta mi, koe na mes momentoe, koe e loco a hisa revolver, el a drenta, el a dal su manoe asina koe el a tira den laria.

Mientra mi a cai abao, criarnan a bini a cohe e loco i a serele.

Su marduga mi a toema despidida di dokter Chorley coe un proposito firme di larga pasa algun luna promer di bolbe bai bisite.

I te awor mi ta cordá mi bon promer di hunga un wega di schaak, pasobra nunca mi no por lubida e wega terribel di es anoche ai.

alle landen kwamen de beroemdste geleerden te Parijs bijeen, ten einde, onder leiding van president Carnot, hulde te brengen aan den man, aan wiens noesten arbeid de menschheid zooveel heeft te danken.

Tot het laatst van zijn leven — eerst sedert eenige maanden was Pasteur ernstig ziek — bleef hij aan den arbeid. Behalve door zijn wetenschappelijke onderzoekingen kenmerkte Pasteur zich door zijn groote vaderlandsliefde, welke soms tot chauvinisme oversloeg. Na den oorlog van 1870 zond hij het diploma, waarbij de universiteit te Bonn hem het eere-doctorschap had verleend, terug en nog versch ligt in het geheugen, dat hij ook weigerde de *orde pour le mérite* te aanvaarden, welke keizer Wilhelm hem wilde verleenen.

In 't bizonder verdient nog vermelding, dat de groote geleerde niet ongeloovig was; de rede, die hij hield bij zijn intrede in de Academie in antwoord op den sceptischen spotter Renan, maakte onder dit opzicht sensatie.

Over de laatste levens lagen van den geleerde wordt nog het volgende vermeld. Sinds hij dit jaar te Garches kwam, was hij te zwak om naar de kerk te gaan, meermalen ontving hij het bezoek van een Dominicaner pater, den eerw. heer Boulanger, die niet slechts zijn biechtvader, maar ook een zijner vrienden was. Wanneer de ziekte niet zulk een snel verloop had genomen, zou deze religieus hem ook ongetwijfeld de laatste HH. Sacramenten hebben toegediend. Maar toen Vrijdag de toestand plotseling verergerde, kwam de priester, die 't eerst bij de hand was: de abbé Richard, pastoor van Garches. Toen Pasteur den geestelijke zag binnenkomen vouwde hij de handen samen en antwoordde, daar hij te zwak was om te spreken, met treffende bewegingen van het hoofd op hetgeen de priester tot hem sprak. Allen, die van deze grootsche scène getuige waren, voelden er zich ten zeerste door aangegrepen. Op zijn doodsbed lag de Christen geleerde uitgestrekt met een crucifix tusschen de verstijfde vingers. De regeering had voorgesteld hem in het Panthéon te doen bijzetten, maar de familie heeft hiervoor bedankt. Het Panthéon was vroeger, gelijk men weet, de kerk van de H. Genoveva, doch het liberalisme heeft dezen tempel aan den eeredienst onttrokken, om daarvan een soort mausoleum te maken voor zijne meest vermaarde dooden. Een geloovig man als Pasteur was, kan daar niet begraven worden en thans is bepaald, dat het Instituut, waaraan men zijn naam heeft gegeven, zijn laatste rustplaats zal wezen. Onder het monument van den herder Jupille, den eerste die door Pasteur van de hondsdolheid werd genezen, zal een gewelf worden gemaakt waarin het stoffelijk overschot zal worden geplaatst.

In afwachting dat dit gewelf gereed is, zal het lijk voorloopig te Montmartre worden begraven. Zaterdag 5 Oct. heeft deze plechtigheid plaats gehad en de uitvaart is geschied in de Notre Dame. De minister van onderwijs Poincaré zou namens de regeering aan het graf spreken. Op 23 of 25 October zou dan door vertegenwoordigers der vijf academies het lijk naar zijn definitieve rustplaats worden overgebracht. Tot Zaterdag werd het geplaatst in de bibliotheek van het Instituut-Pasteur, welke tot chapelle ardente was ingericht. Het geheele gebouw was in rouwtooi gehuld.

De toevloed van telegrammen was zoo groot, dat men het personeel van het telegraaf kantoor te Garches heeft moeten versterken. Namens den president der Republiek werd het volgende telegram gezonden aan de weduwe: „Mevrouw. De president draagt mij op u te betuigen hoezeer hij deelt in uwe smart en u te zeggen hoe zeer hij getroffen is door het verlies, dat de wetenschap, het land en de menschheid lijden in den persoon van den beroemden Franschman, wiens naam gij draagt."

Uit naam der regeering zond de minister Poincaré een telegram van rouwbeklag; de zoon van Pasteur ontving eene dépêche van Hanotaux den minister van Buitenlandsche Zaken, waarin deze o. a. zegt: „De dood van uwen vader is een onherstelbare ramp voor het land. In het buitenland beschouwen alle vrienden der wetenschap en der menschheid zijn heengaan als een verlies." Verder een telegram van *Association générale des étudiants*, van den koning der Belgen, van prins Waldemar van Denemarken, van de hertogin d'Uzès, van generaal Saussier, van den prefect der Seine en van tal van andere autoriteiten.

Pasteur stierf Zaterdagmiddag om tien minuten voor vijven. Al de zijnen waren rondom zijn sterfbed geschaard: mevrouw Pasteur, de heer en mevrouw Vallery-Radot, Pasteur's schoonzoon en dochter, een zuster, mevrouw Loir met haar zoon, eenige neven en bijna alle doctoren en asistenten van het instituut. Slechts de zoon, Jean Baptiste Pasteur, zaakgelastigde van Frankrijk bij het gezantschap te Madrid had niet tijdig genoeg gewaarschuwd kunnen worden. Toen hij te Parijs aankwam, was zijn vader reeds twee uren dood. Sedert vier uur 's nachts had Pasteur geen woord meer gesproken. Op de vraag of hij veel pijn leed, antwoordde hij ja en verloor vervolgens het bewustzijn om niet meer bij te komen.

Reeds in 1886 had Pasteur een beroerte gehad. Hij kwam daarvan weder op, hoewel hij aan slapeloosheid en hoofdpijnen bleef lijden. De groote zorg met welke zijn familie hem omringde, heeft hem mischien nog eenigen tijd levens geschonken.

Pasteur was sedert 1881 grootkruis van het Legioen van Eer. Sinds 1874 genoot hij een jaarlijksch pensioen van fr. 20.000, dat hem, na onderzoek zijner werkzaamheden door een met dat doel benoemde commissie, bij de wet was toegekend als nationale belooning.

Door zijn heengaan verliest Frankrijk zijn beroemdsten zoon en de wereld een harer grootste weldoeners.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

ERRATUM. — In het hoofdartikel van verleden week moet uit de inleiding, welke wij vóór de Rede van Dr. Schaepman plaatsten, de tusschenzin "*alhoewel te voren of te gelijkertijd gesproken*" wegvallen, daar hij op een vergissing in de data berust. De protest-meeting werd n. m. l. den 22sten gehouden en niet den 20sten, zooals wij abusievelijk meenden.

Een in Nederland gedrukt Bijblad met fraaie prenten, is door *De Curaçaosche Courant* voor haar abonné's verkrijgbaar gesteld tegen den matigen prijs van 50 cts. per maand.

Daar hetzelfde Bijblad aan verschillende Nederlandsche Couranten — altijd met veel succès — is verbonden, kunnen wij uit ondervinding over tekst en platen oordeelen.

Welnu, wij hebben er altijd veel boeiends en vermakelijks, dikwijls iets geestigs en schoons, maar nooit of te nimmer iets stootends of stuitends in gevonden.

Weshalve wij van oordeel zijn, dat *De Curaçaoche Courant* met deze onderneming eene goede daad verricht, welke hopen wij, in een veelzijdschen aftrek van het Bijblad, den verdienden steun vinde.

Bij Gouvernements-beschikking dd. 17 dezer maand N°. 623 is, met ingang van 1°. Januari 1896, de Heer J. Scheuerman, Onderwijzer der 3e. klasse bij het Openbaar Onderwijs alhier, benoemd tot Hoofd van de Openbare School op St. Eustatius.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Abigail Partida, Henriques Jambos, Luis Manuel Hermoso, Attos S. Servidores, R. E. Garcia, Maria Garcia, Jan Damojo, Piet Spadin P., Arturo Ochoa, Ernesto Aret, Johans Dafia, Julian Blijde Figueroa, Miguel Hidalgo, J. J. Hernandez Moya, (aang.)

Niet voor verzending vatbaar: Sina Chanlotte — Inglaterre, W. Froste — Holland.

BUITENLAND.

Rome. — Op het Vaticaan moeten naar aanleiding van de viering der revolutionnaire 20 Septemberfeesten niet minder dan 3000 telegrammen van protest tegen die feesten zijn ontvangen en vele duizenden brieven. Ook werden telegraphische postwissels ten behoeve van den Pieterspenning ontvangen van fr. 10.000 af tot fr. 20.000 toe.

— Uit Rome wordt gemeld, dat er nog niets besloten is omtrent het eerstvolgend consistorie. Zelfs verzekert men in hooge kringen, dat dit consistorie niet vóór 1896 zal worden gehouden.

Hieruit valt op te maken, dat het protest van den H. Stoel tegen de apotheóse van den 20n. September niet zal bestaan in een gewone consistoriale allocutie, maar een geheel afzonderlijk en plechtig karakter zal dragen.

—De H. Vader heeft mgr. Crostarosa aangewezen, om te Patras aan de golf van Lepanto de plechtigheid te presideeren van de eerste steenlegging der votiefkerk voor O. L. Vr. van den Rozenkrans. De prelaat zal worden vergezeld door jongelieden, leden van den kring der Onbevlekte Ontvangenis. De plechtigheid had plaats op Zondag 6 October jl.

— Aan de *Courrier de Bruxelles* wordt uit Rome onder dagteekening van 26 Sept. gemeld:

Sinds gisteren heeft de H. Vader zijn gewone audienties hervat. Sedert den 19n. was er geen receptie of audientie meer gegeven. De Paus had zich geheel en al teruggetrokken en zelfs aan kardinaal Rampolla, den staatssecretaris, laten weten dat hij niet meer op de gewone audientie moest komen, tenzij hij ontboden werd. De H. Vader heeft hem slechts eens laten roepen in acht dagen.

Van heden af wordt weer geregeld audientie verleend.

't Is nog niet te voorzien op welke wijze Leo XIII tegen de feesten van 20 September protesteeren zal.

Eenige telegrammen, uit Italie gezonden, zijn achtergehouden of werden niet overgeseind, omdat zij protesten inhielden, te heftig naar den zin der regeering.

Een nieuw bewijs, dat de H. Vader in het vrije verkeer met zijn geloovigen belemmerd wordt.

—Onlangs is Mgr. Cazet, bisschop van Madagascar te Rome geweest. Bij zijn terugkeer te Parijs werd hij geinterviewd door een reporter van een der groote dagbladen en zie hier wat hij meedeelt omtrent den gezondheidstoestand van den H. Vader.

"Wat betreft den persoonlijken indruk, dien Leo XIII op mij gemaakt heeft, die is de volgende: Ik had den Paus in tien jaren niet meer gezien. Ik vond hem nu jeugdiger van uiterlijk dan in dien tijd. Vooral dwong hij mij bewondering af door de zekerheid van zijn geheugen. (Hij had mij slechts eens gezien, tien jaar geleden, en herinnerde het nog zeer goed), door de geniale helderheid van zijn geest en door de inderdaad verbazingwekkende gemakkelijkheid, waarmee hij de grootste vermoeienissen doorstaat. Men zou zeggen, dat de dood zich van hem verwijdert naarmate hij hem te gemoet treedt.

Italie. — Tot dusver werd de *Waarborgenwet* nog altijd voorgesteld als een hecht en sterk bolwerk, als een heiligdom, waaraan niemand de hand zou wagen te slaan. Aan die comedie heeft nu Crispi zelfs in eens een einde gemaakt door in zijn beruchte rede openlijk met intrekking der Waarborgenwet te dreigen voor het geval de geestelijkheid zich in het vervolg niet méér gedwee naar zijn wenschen schikken mocht.

Daardoor heeft hij, naar het oordeel zelf van een vinnig liberaal Italiaansch blad, op de duidelijkste manier de nietswaardigheid van de heele Waarborgenwet en de gegrondheid van 's Pausen klachten aangetoond.

„Wanneer het hoofd der regeering," aldus schrijft de *Corrispondenza Verde*, plechtig het voornemen uitspreekt die wet op te heffen voor het geval de geestelijkheid in haar verzet zou volharden, geeft hij daardoor slechts aan de bewering des Pausen een formeele en besliste bekrachtiging. Daardoor toont hij toch voor de heele wereld aan, dat die waarborgen inderdaad voor het Pausdom maar een onvasten, onzekeren vorm van vrijheid uitmaken, van het oogenblik dat de regeering, die ze gegeven heeft, ze weer dreigt terug te nemen.

„Er kon op geen scherper en duidelijker manier verklaard worden, dat de Paus in Italië onderworpen is aan de leekenmacht en dat zijn onafhankelijkheid aan de grillen der ministers en van het Parlement ondergeschikt is. Sedert het koninkrijk Italië met Rome tot hoofdstad is gevestigd, heeft nooit een minister een taal gevoerd, die de protesten van het Vaticaan zoo krachtig ondersteunde als de bedreigingen, door den heer Crispi uitgesproken."

Aldus spreekt te Rome een liberaal blad en helpt zoodoende mèt Crispi de waarheid in het licht stellen, dat de Heilige Vader ondanks alle waarborgen letterlijk aan den willekeur van zijn vijandan is overgeleverd. Behalve dat de Waarborgenwet, blijkens de dagelijksche ondervinding, door niemand minder dan de Italiaansche regeering wordt geëerbiedigd, blijkt uit Crispi's bedreiging, dat ze ook elk oogenblik eenvoudig kan ingetrokken worden.

Zij is dus, volgens het oordeel der liberalen zelf, niets meer dan een waardeloos stuk papier.

— „Gij viert uw eigen ongeluk," sprak indertijd de liberaal-conservative Fransche staatsman Thiers, toen de Italianissimi jubelden over het slagen van hun plan. „De inneming van Rome kan Italie geen zegen aanbrengen." De profetie van den scherpzinnigen politicus is in vervulling gegaan, maar de Italiaansche regeering, geruggesteund als zij wordt door de Vrijmetselarij, wil nog altijd niet erkennen, dat zij een misgreep en erger dan dat heeft begaan, toen zij de hoofdstad der Cristelijke wereld door hare troepen liet bezetten en zij blijft jubelen, ten spijt van het verval en de toenemende ellende. Het eigenlijke volk echter jubelt niet mee. „Sinds de ongelukkige dagen van de krach der *Banca Romana*," schrijft *een Duitsch liberaal blad*, de *Frankfurter Zeitung*, „gelooft het betere deel der bevolking niet meer aan politieke eerlijkheid. En er gaan stemmen op, die luide verkondigen, dat de geheele eenheidsbeweging slechts bedrog is geweest tot bevoordeeling dergenen, die daaraan deelnamen." Het is dan ook inderdaad stuitend, dat personen, die bij het bankschandaal zoodanig werden gecompromitteerd, thans een hoog woord durfden voeren over de zoogenaamde grootheid van Italië en Rome's „bevrijding" uit de „geestesslavernij" enz. enz. Het feit, dat Crispi hoezeer ook met beschuldigingen overladen, nog steeds aan het bewind is, zonder dat die beschuldigingen zijn wederlegd is waarlijk veelzeggend: het is teekenend voor de toestanden in het gemoderniseerde Rome.

Frankrijk. — De tegenspoed, door de Franschen op Madagascar ondervonden, herinnert wederom zeer nadrukkelijk aan de gevaren waarmede dergelijke ondernemingen altijd verbonden zijn. Generaal Duchesne, het hoofd der expeditie, rukt thans met geforceerde marschen op Antananarivo, het doel van zijn tocht, aan, maar zelfs wanneer hij de hoofdstad inneemt, dan nog blijft het de vraag, of de zaak als beëindigd kan worden beschouwd. Er is reeds van gesproken, dat de Hova's dezelfde tactiek zouden willen volgen als de Russen in 1812 en dat zij de stad in brand zullen steken, zoo ra de vijand ze is binnengetrokken, om dan uit de bosschen den oorlog voort te zetten. Een dergelijk optreden zou aan de kleine Fransche strijdmacht (generaal Duchesne heeft niet meer dan 4000 à 5000 man bij zich) de grootste moeilijkheden kunnen bezorgen, ja misschien haar algeheelen ondergang ten gevolge hebben.

Evenwel, ook al geschiedt dit niet, dan zijn de geleden verliezen toch reeds zeer aanzienlijk. Het expeditie-corps is tot op bijna een derde weggesmolten en wat de kosten betreft, deze overtreffen ver het oorspronkelijk geraamde bedrag. Met reden mag daarom de Londensche *Standard* zeggen, dat Frankrijk de expeditie wel niet zou hebben ondernomen, wanneer de regeering vooruit geweten had, welke moeilijkheden haar wachtten. De Franschen zijn ongetwijfeld met lichtzinnigheid te werk gegaan en de bizonderheden, welke thans aan het licht komen, wijzen op groote verzuimen. Maar er is haast geen koloniale expeditie of men hoort daarvan spreken. Zulk een expeditie is uit den aard der zaak altijd min of meer een sprong in het duister, een waagstuk, waarbij men wèl weet, waar men begint, maar niet, waar men eindigen zal.

Uit de onderneming der Franschen op Madagascar valt nog iets te leeren: nl. hoe licht bij zulke expedities de naijver der regeerende machten in het spel komt en hoe verderfelijk dit werkt. Marine, Oorlog en Koloniën zaten van 't beginne af aan elkander in 't vaarwater en behalve dat daardoor veel tijd is verloren gegaan en de samenwerking alleszins te wenschen overliet, werd ook noodeloos

een verandering gebracht in het oorspronkelijke veldtochtsplan.

Gemis aan goede voorbereiding eenerzijds en aan de handhaving van het aangenomen stelsel anderzijds, spelen maar ál te zeer een rol bij koloniale expedities. 't Schijnt wel of het er zoo bij behoort en te verwonderen is 't daarom niet, dat men huiverig wordt, zoodra van zulke ondernemingen gesproken wordt.

— Van Madagascar worden thans betere tijdingen ontvangen. Er kwamen te Parijs twee telegrammen binnen het eerste van kolonel B a i l l o u'r d, verzonden van Majunga, d. d. 24 September en het tweede van den opperbevelhebber, generaal D u c h e s n e. De kolonel berichtte, dat volgens mededeelingen uit het binnenland, de marsch flink werd voortgezet en het moreel der troepen uitmuntend was. Het telegram van D u c h e s n e, dat van Andriba was verzonden, meldde een overwinning. Een gedeelte der vliegende kolonne had 19 September den bergpas van Ambohimena geforceerd. Generaal M e t z i n g e r vond den weg bezet door de Hova's met 30 kanonnen, maar de verschijning van de troepen van generaal V o y r o n, die vroeg in den ochtend was vertrokken, was voldoende om den vijand op de vlucht te jagen. Aan de Fransche zijde geen verliezen. De voorposten zijn nu bij Antoby, en van hier tot Tananarivo is, merkt de *Debats* op, een afstand van slechts 40 kilometer, volgens een andere opgave echter een van 70 K. M.

Intusschen bevatten de bladen toch nog allerlei jobstijdingen van het eiland. De omstreken van Majunga hebben veel te lijden gehad van springvloeden, Groote hoeveelheden levensmiddelen zijn bedorven; een hospitaal is ondergeloopen. De sterfte onder de troepen in deze streken is tengevolge der overstroomingen grooter geworden. Tegenwoordig bedraagt zij 35 tot 40 man per dag!

Het is der regeering onmogelijk vrijwilligers te krijgen voor de expeditie naar Madagascar Afrikaansche soldaten weigeren naar het eiland te gaan. Reeds zijn zes interpellatiën over Madagascar in de Kamer aangekondigd.

— Het succès van de vliegende colonne, die met geforceerde marschen op Antananarivo oprukt, heeft een geheelen ommekeer gebracht in de stemming te Parijs. In plaats van de pessimistische beschouwingen van een paar dagen geleden, bevatten de bladen nu loftuitingen over den prachtigen marsch van de colonne. Men rekent uit, dat het bericht van den intocht in de hoofdstad elk oogenblik kan verwacht worden, tenzij de Hova's op het laatst nog ernstigen tegenstand mochten bieden, wat niet waarschijnlijk wordt geacht.

Het goede nieuws had als gewoonlijk een gunstige uitwerking op de Beurs, zoodat de koersen een verbetering ondergingen.

De Minister van Oorlog, generaal Z u r l i n d e n, is naar Marseille vertrokken, om er de ziekeninrichtingen te inspecteeren voor de soldaten die uit Madagascar terugkeeren; ook de etablissementen van Sainte Marguérite en van Porquerolles zouden bezichtigd worden. De minister is vergezeld o. a. door den inspecteur-generaal van den geneeskundigen dienst D u j a r d i n - B e a u m e t z.

De majoor van den geneeskundigen dienst te Suberbieville op Madagascar, B e r n a r d, is het slachtoffer der koortsen geworden.

— De laatste berichten vermelden het blijde nieuws, dat de hoofdstad is ingenomen en de Koningin zich met haar eersten minister, die aan den oorlog zooveel schuld heeft, in de handen der Franschen bevindt. Den laatste wacht verbanning. Generaal M e t z i n g e r zal gouverneur van Tananarivo worden. Men begrijpt, dat deze allergunstigste uitslag Frankrijk in verrukking en generaal D u c h e s n e tot onsterfelijkheid brengt.

Duitschland. — Heeft voor ons, Katholieken, de Societeit van Jezus waarlijk onder geen enkel opzicht verdediging noodig tegen de verdachtmaking en den laster, waaraan zij ook nog in onze dagen blootstaat, — het feit dat een niet-Katholiek, een Protestant, het voor haar opneemt, is te zeldzaam en tevens voor de veelgesmade Societeit een te zoete voldoening, om er geen openbaarheid aan te geven. De Protestant in quaestie, rector Köner te Halle, in Saksen, schrijft in zijn "Geschiedenis der Paedagogiek" van de Jezuieten het volgende: "Eerst de Jezuïeten stichtten een schoolwezen, dat het best georganiseerde was van zijn tijd en daarom zeer spoedig in de gansche wereld een welverdienden roem verwierf. Het is gewoonte geworden de Jezuïeten af te schilderen als onmenschen vol van boosheid, arglistigheid en verraad, ofschoon het zeer goed bekend moet zijn, dat de hun aangewreven misdaden historisch volstrekt niet zijn te bewijzen, en dat de opheffing van hun orde in de vorige eeuw een staatsgreep van bureaucratische ministers was. Het is een plicht der rechtvaardigheid tot zwijgen te brengen de dwaasheid dergenen, die in het opvoedingsstelsel der Jezuieten "de geraffineerde boosheid willen zien, strekkend ten verderve van den geest der jeugd." De Jezuieten staan op de hoogte van den tijd. Daarom hebben zij ook groote zaken tot stand gebracht, evenals het Protestantisme ook zonder nijd erkennen moet, dat zij de studie der klassieken ook van de practische zijde aanvatten en de opvoeding in hun inrichtingen van onderwijs als een even gewichtig deel hebben opgenomen. Zij zijn de eerste paedogogen, die met zielkundige tact te werk gaan, die niet naar een vast model vormen en opvoeden, maar individueel ontwikkelen, voor het practische leven opvoeden en daardoor het gansche schoolwezen in het burgelijke leven en in het staatsleven een veelbeteekenende, een invloedrijke plaats verzekeren. En slechts van daar af begint de periode der wetenschappelijke paedagogiek. De Jezuïeten wisten een reinheid van zeden te verkrijgen, zooals die op geen enkele school der 16e en 17e eeuw werd gevonden." Schooner, eervoller getuigenis, zou zelfs niet door een Katholiek van de Sociëteit van Jezus kunnen worden afgelegd. Dat overigens nog vaak vuile, lasterlijke berichten uit de riolen der pers worden opgevischt om de Jezuieten te smaden, bleek nog onlangs toen *De Tijd* een dominé, hoofdredakteur van een blad voor gereformeerde jongelieden sommeerde om te bewijzen, waar de schandelijke eedsformule der Jezuieten te vinden was, die het blad zijnen lezers te genieten gaf. En wat bleek de b on? ... Een Amerikaansch blad.-

Engeland. — Het hoofd der katholieke Kerk in Engeland, kardinaal Vaughan, heeft in een ingezonden stuk in de *Times* een voorslag gedaan tot beëindiging van de quaestie der schoolsubsidies. De grondslag van het vergelijk moet volgens den kardinaal zijn gelijke subsidie, en wel van den Staat alleen, niet van de gemeenten, aan alle openbare lagere scholen, mits zij natuurlijk aan den eisch van goed onderwijs voldoen. Hiermede verlangen deze scholen, die de kosten van hare besturen, secretariaten enz. blijven dragen, niet te veel. De Nonconformisten, die in plattelandsgemeenten veelal gedwongen zijn hunne kinderen op Anglicaansche scholen te doen, worden door den kardinaal uitgenoodigd met een voorstel tot opheffing van hunne bezwaren voor den dag te komen.

De *Times* verwelkomt in den brief van den kardinaal een stap tot den vrede. Met mgr. V a u g h a n erkent het blad, dat waar leerplicht bestaat de school ook vrij moet zijn en van vrije scholen niet de eene helft boven de andere bevoordeeld mag worden.

—De *Daily Chronicle* meent te weten, dat de regeering een wetsontwerp tot wijziging van het Hoogerhuis zal indienen. Het zuiver erfelijke beginsel van het Hoogerhuis zou worden afgeschaft. De leden zouden gekozen worden op eene der twee volgende manieren. Zooals de Schotsche leden van het Hoogerhuis verkozen worden: door hunne mede-pairs. Het Huis zou dan minder groot in aantal zijn en het gehalte zou verbeteren. Anders zou een zeker gedeelte der pairs door het Lagerhuis worden aangewezen. De bevoegdheid der kroon, om iemand tot pair te verheffen, zou blijven, maar daardoor zou geene zitting in het Hoogerhuis worden verkregen. Een pair zou dan ook zich voor het Lagerhuis beschikbaar kunnen stellen. Indien de helft van het Hoogerhuis door de pairs zelf of door het Lagerhuis of door beide gezamenlijk verkozen werd, dan zou de andere helft uit gemeenteraden, districtsraden, of uit personen, door deze raden aangewezen, gerecruteerd worden.

Belgie. — Te Brussel is de luchtreiziger Capazza opgestegen met een ballon, waaraan een parachute was bevestigd. De opstijging geschiedde ten bate der weduwe van den verongelukten luchtreiziger Toulet. De tocht liep, dank zij de parachute, zonder ongelukken af. Capazza deed zijn ballon barsten, maar kwam zeer zacht neer. Een warme ovatie werd hem gebracht. Een ontzaglijke menigte was er op de been.

Spanje. — Van Cuba komen slechts af en toe berichten. Nu en dan wordt er gevochten, maar tot een beslissenden slag komt het niet. De *Times* verneemt uit Havana, dat na eenige onbeslist gebleven bloedige gevechten twee korpsen van insurgenten erin geslaagd zijn om aan de oostkust te landen. M a c e o moet zijn sterke positie in de nabijheid van Puerto de Guantanamo verlaten hebben, om oostwaarts te trekken.

De berichten van Cuba kunnen onmogelijk een juist denkbeeld geven van den toestand op het eiland, maar wat er van worden zal, zegt de *Hamb. Corr.*, kan men met eenige waarschijnlijkheid nagaan. Voor Spanje zullen de gevolgen zijn zware verliezen aan menschen, oorlogsmaterieel en geld; voor Cuba verwoeste steden, verwilderde akkers, grenzenlooze ellende en woedende verbittering. Want de Cubanen hebben ook Spaansch bloed in de aderen en zijn even onbuigzaam als hunne Europeesche verwanten. Geen menschelijke macht kan hen onder het juk brengen; zelfs wanneer zij nu, na de uiterste krachtsinspanning, worden overwonnen, zal over eenige jaren een nieuwe opstand uitbreken. Dat is een kringloop van bloed en ijzer, waaruit geen uitweg is. "Alleen als overwinnaars willen wij onderhandelen," zegt men te Madrid. "Alleen wanneer onze billijke eischen zijn toegestaan, zullen wij de wapenen neerleggen," zegt men op Cuba. Waarom heeft Spanje niet vrijwillig toegestaan, wat het nu na den opstand wil schenken? Waarom willen de opstandelingen thans niet meer de hervormingen aannemen, met welke zij gisteren nog tevreden zouden zijn geweest? Beide partijen hebben genoeg bewijzen van heldenmoed gegeven, waarom geven zij geene bewijzen van wijsheid?

— De manschap van het Spaansche stoomschip *Marquis Duero* heeft na een hardnekkig gevecht de opgestane soldaten te Tataan, Philippijnsche eilanden, aan de kusten van Borneo in handen gekregen. In den strijd vielen achttien dooden. De muiters zijn naar Manilla gevoerd en hebben daar terecht gestaan: een onderofficier en zes soldaten zijn gefusilleerd.

Zwitserland. — Op het historisch congres, kortelings te Bazel gehouden, is de Eerw. Pater Ehrle, prefect der vaticaansche bibliotheek, benoemd tot eere-lid der vereeniging van Zwitsersche geschiedvorschers.

Deze eer viel den geleerden Jezuïet te beurt wegens toezending van gewichtige documenten, betrekking hebbende op de geschiedenis van Zwitserland.

Oostenrijk. — In de maand September hebben de kiezers van Weenen hun stem uitgebracht. Het resultaat was een verpletterende nederlaag voor de liberalen die nu nog 48 zetels tellen tegen 98 die de anti-liberalen hebben veroverd.

Merkwaardig is wat de Weener correspondent der *N. R. Ct.* over den thans beëindigden strijd schrijft:

"De reden waarom het gros der Weeners aan de liberalen den rug heeft gekeerd, is dat die partij in den gemeenteraad een gesloten kliek geworden was, met sterk kapitalistische neigingen, die zich weinig aan vrijzinnige denkbeelden liet gelegen liggen, maar des te meer haar eigen voordeelen in het oog hield. Zij was langzamerhand heelemaal buiten contact met het volk geraakt zoodat zij het voldoende achtte als bij verkiezingen haar candidaten door een clubje werden aanbevolen. De liberalen zijn, geheel in tegenstelling met de antisemieten, niet onder het volk gegaan, en toen zij, door het voorbeeld hunner tegenstanders eindelijk wakkergeschud, hun fout inzagen, was het te laat."— Als voornaamste reden van de nederlaag der liberalen noemt de schrijver hun "monsterverbond met clericalen en reactionnaire edellieden." Daardoor is niet alleen te Weenen, maar in heel Oostenrijk een bijkans doodelijke slag aan het oud-liberalisme toegebracht.

Belachelijk is het, zegt de correspondent, als de pers, die hier geheel in joodsche handen is, het doet voorkomen, alsof Weenen half ten ondergang geneigd is, en de stedemaagd over het ongehoord schandaal van een anti-semietischen gemeenteraad het hoofd moet gaan omsluieren. Ik geloof, dat men die anti-semietische beweging het best met de "Boulangistische" zaliger gedachtenis zou kunnen vergelijken. Evenals te Parijs alle ontevredenen, alle onrustige elementen en degenen, die naar verandering haakten, in Boulanger een redder zagen, evenzoo verwachten diezelfde factoren te Weenen hulp van Lueger.

„Hoe onverdraagzaam de liberalen geworden (*geweest!* Red. Amigoe) zijn", gaat hij voort, „blijkt uit hun bladen, waarin de regeering aangeraden wordt liever den nieuwen raad te ontbinden dan L u e g e r als burgemeester te erkennen, en de stad liever door een keizerlijk commissaris te laten besturen dan door de nieuwe partij. En dr. R i c h t e r, het hoofd der liberalen in den gemeenteraad, heeft nu reeds de leuze verkondigd, dat het beter voor de zijnen zou wezen, voortaan niet meer aan de werkzaamheden in den raad deel te nemen, om op die wijze de regeering tot tusschenkomst te dwingen, aldus vergetende dat het de plicht der meerderheid is, om zich aan de volkskeuze te onderwerpen. Ook het door

de liberalen zoo hevig toegejuicht decreet van den minister Kielmansegg, waarin de ambtenaren aangemaand werden om zich van politieke agitatie te onthouden en geen extreme personen te verkiezen, heeft natuurlijk juist de omgekeerde werking gehad, omdat die menschen, die reeds in het voorjaar van liberalen waren afgevallen, nu zich nog veel minder wilden laten bedillen. En weer begaan de liberale bladen de domheid om de ambtenaren bij de regeering aan te klagen, nu zij zelf zoo stout zijn geweest om in volle uniform op de anti-semieten te stemmen."

Dit alles luidt geheel anders, dan de jammertaal der liberalen in binnen en buitenlansche bladen, welke ook reeds weerklank vond bij de redactie der *N. R. Ct.*-zelve. Zoo schreef dit blad dezer dagen, dat terwijl Rome „jubelde", Weenen „treurde". De Weener briefschrijver, die natuurlijk beter op de hoogte is van den toestand in de hoofdstad der Habsburgers leert ons thans wat er van dit „treuren" aan is! Naar zijn onverdacht getuigenis hebben de Weener liberalen gekregen wat zij verdienden.

Turkije.— Naar de *Standard* uit Constantinopel verneemt blijken de aanhoudende geruchten dat de Porte het ontwerp voor hervormingen in Armenië in zijn geheel heeft aangenomen, voorbarig te zijn, maar in welingelichte kringen acht men het waarschijnlijk, dat zij spoedig aangenomen zullen worden, onder den aandrang van de tegenwoordigheid van de Britsche vloot in de wateren van Lemnos en de voortgezette wapeningen van Rusland. Deze laatste nemen belangrijke afmetingen aan hetgeen er op doelt dat in Klein-Azië gewichtige voorvalien ophanden zijn. De Russische regeering heeft in West-Europa groote hoeveelheden schietkatoen, kegels en kardoezen besteld en ze naar Batoem laten brengen.

De Porte vreest bovendien dat de mogendheden thans niet langer tevreden zullen zijn met het inwilligen van de voorwaarden in het ontwerp van Mei en betere zullen willen bedingen, desnoods door middel van een conferentie van de groote mogendheden. Middelerwijl duren de arrestatiën van Armeniers voort. Sedert de amnestie zijn er vijf honderd gekerkerd, meerendeels op aanwijzing van verklikkers, als ook van zeer bedrijvige genootschappen. Een van deze, de anarchistenbond Hanttjak, onderscheidt zich door rijke Armeniërs te brandschatten, naar het schijnt met oogluikende medewerking van de politie. De Porte laat inmiddels naar de hoofdsteden van Europa seinen, dat woelingen van de Armeniërs de wanordelijkheden veroorzaken.

Azie.— Een correspondent van de *Times* schrijft aan het slot van een opstel over China na den oorlog o. a.: „Onoprechtheid, beoefend als een schoone kunst, en eigenbaat aan de eene zij, logheid en fatalisme aan de andere, onwetendheid en trotsch conservatisme bij hoog- en laaggeplaatsten houden den traditioneelen gang van zaken op, tegen de ernstigste lessen der ervaring in, en een openbaar ontwaken van China is na den oorlog nog even ver verwijderd als daarvoor. Het geluid der Japansche kanonnen in de verte, moge voor een oogenblik den afgeleefden reus uit zijn slaap hebben gewekt, de nachtmerrie is weer verdwenen, en na een vergeefsche poging om zijn loome beenen uit te strekken, is hij weer in slaap gerold, dieper dan ooit. Vóór den oorlog sliep hij op één oor, zooals iemand het geestig zeide, nu ronkt hij op beide."

— De moeite, die de Europeesche mogendheden zich een maand of wat geleden gegeven hebben, om voor China gunstiger voorwaarden te bedingen na zijn ongelukkigen oorlog met Japan, is met ondank beloond. In heel China is en blijft de haat tegen al wat Europeaan is algemeen zoowel bij den hoogst als bij den laagstgeplaatste.

Dit is nog onlangs gezien bij de gruwelen, in de provincies Koetsjen en Szetsjoeën op de Engelsche missie en andere missies gepleegd. Voor het oog heeft de Chineesche regeering een onderzoek toegestaan, maar reeds van het begin heerschte bij haar de grootste onwil en de blijkbare toeleg om de zaak in den doofpot te stoppen.

Wel werden een aantal personen, allen van geringen stand, in hechtenis genomen, als medeplichtig aan de moorden en plunderingen, doch aanzienlijken, die het gepeupel tot de gruwelen hadden aangezet, bleven ongemoeid. Zelfs geen vinger werd naar hen uitgestoken.

En alsof dit alles reeds niet ergerlijk genoeg was, hebben de Chineesche autoriteiten, die van het heele onderzoek een ijdele vertooning gemaakt hebben, thans veertig gevangenen zonder machtiging der consuls in vrijheid gesteld. Bovendien is de Engelsche consul Mansfield door Chineesche soldaten mishandeld.

Dit heeft de maat der Britsche lankmoedigheid doen overloopen. Nadat vier Engelsche oorlogsschepen de Jangtsekiang waren opgestoomd en nog andere schepen gereed lagen om dit voorbeeld te volgen, heeft de regeering te Londen aan die te Peking een ultimatum gericht. Hierin wordt verlangd, dat de keizer van China binnen veertien dagen een proclamatie zal uitvaardigen, waarbij de onderkoning van Szetsjoeen, die de ziel is geweest van de beweging tegen de missies, uit zijn ambt wordt ontzet.

Het brullen van den Britschen leeuw, is op China van onmiddellijke werking geweest. Reeds maakt de te Peking verschijnende officieele courant het Keizerlijk besluit openbaar, waarin verordend wordt, dat de Onder-Koning der provincie Szetsjoeen, wegens het niet beschermen der Christen-zendelingen van zijn waardigheid wordt ontheven. Zelfs wordt er bijgevoegd, dat, opdat zulks aan anderen tot een waarschuwing moge dienen, de afgezette Onderkoning nimmer meer eenig ambt zal mogen bekleeden. — De Britsche Regeering moet zelve verbaasd zijn geweest over de merkwaardige vlugheid, waarmede China aan haar „ultimatum" heeft voldaan, en *The Times*, die blijkbaar de zaak niet vertrouwt, waarschuwt tegen adders onder het gras in deze.

CUATRO TESTIGOS MAS

CUANDO una persona en quien tenemos plena confianza empeña su palabra de que una cosa es cierta, lo creemos como la cosa más natural; y lo mismo sucede con un testigo ante el Tribunal de justicia, cuando el tal testigo no tiene interés en el resultado del proceso, y es además, un hombre honrado. Por la misma razón, cuando dos ó más testigos, extraños uno á otro, testifican la misma cosa y nadie les contradice, el hecho se considera como probado.

Pues ahí va un ejemplo de ese principio: "He venido sufriendo," dice uno de los testigos, "durante los cuatro años últimos, de una inflamación del estómago y no podia digerir los alimentos. En todo ese espacio de tiempo probé diferentes clases de medicinas que se me prescribieron, pero no obtuve el menor alivio; hasta que un dia los Sres. P. Galiana é Hijo, de esta plaza, drogueros, me instaron para que tomase su remedio de Vds. Aun cuando desesperaba de la cura, seguí su consejo, y al cabo de un par de dias experimenté ya un ligero alivio. Animado ya con esto, lo continué tomando hasta que hube consumido seis botellas grandes; y hoy, por fin, anuncio á Vds. con la mayor alegria y satisfacción, que estoy completamente restablecido. Esta es mi confesión sencilla y breve, pero verdadera. Pueden Vds. publicarla, si es que gustan, para que llegue á noticia de los demás. (Firmado) Emilio Angel Palomino, Carniceria y Tocineria Manzanares, Oct. 4 de 1893."

Otro testigo: "Sufrí horriblemente de una enfermedad del estómago por espacio de tres años, y no pude obtener alivio alguno. Pensaba que estaba condenado á morirme de dolor. No podia tomar alimento, y estaba materialmente muriéndome de hambre. En semejante estado, vine á esta Ciudad, y habiendo oido hablar del remedio de Vds., compré una botella en la drogueria de D. Marcelino Martinez, Calle San Francisco, No. 25, y, tan pronto como la hube tomado, experimenté un gran alivio; después de ello, empecé ya á digerir los alimentos con toda regularidad, y á estas fechas estoy ya radicalmente curado. Escribo á Vds. esta carta en prueba de gratitud, y quedo de Vds. afmo. S.S., (Firmado) Leopoldo de Boschet, Calle San Pablo, N Sept. 25 de 1893."

Otro testigo más: "Mi padre habia estado sufriendo por durante ocho meses de una enfermedad de estómago, que le impedia tomar su acostumbrado alimento; ninguna de las medicinas que tomaba le producia alivio, hasta que hoy, gracias al uso de dos botellas del remedio de Vdes., que compró á un amigo suyo (el Sr. D. Francisco Parody, especiero, Calle del Cordonero, Gibraltar) tengo la satisfacción de decirles que los dolores le han desaparecido del todo. Doy á Vdes. afmo. S.S, (Firmado) Manuel Fernandez, Sargento, Cadiz, Sept. 14, 1893."

Cuarto testigo: "Tengo la mayor satisfacción en participar á Vdes. que su remedio me ha producido un gran beneficio, pues gracias á él, he logrado un gran alivio en mi dolorosa enfermedad (gastralgia), de la cual venia sufriendo hacía ya 24 años. (Firmado) Santiago Alonso Martin, Sargento-retirado de lo Guardia Civil, Villalpando, La Vid, Agosto 20 de 1893."

El lector tiene ahora ante sí el testimonio de cuatro personas, que ninguna relación tienen entre si, y quienes no poseen el menor interés en decir otra cosa que la simple y pura verdad. El remedio á que todas ellas se refieren es el Jarabe Curativo de la Madre Seigel y la enfermedad de que todas ellas han sido curadas y aliviadas era la indigestión ó dispepsia: Gastralgia es el nombre técnico de la dispepsia inflamatoria crónica. Dicha medicina se vende no solo en España sino en todo el orbe, y hombres y mujeres en todas las lenguas conocidas, diariamente atestiguan de buena voluntad, y sin perjuicio alguno el maravilloso poder que ese remedia tiene de curar, allí donde todos los demás remedios han fracasado. Ninguno de las atestiguaciones de esta manera hechas y ámpliamante circuladas ha sido jamás contradicha ó puesta en duda, y siendo así, ¿Qué otra, ni mejor prueba, puede producirse á favor del citado remedio? No puede el lector pedir ni esperar otra mejor, que ella.

Si hasta ahora alguno de los lectores ue venia padeciendo habia dudado de, emplearlo, no dudará ya en lo sucesivo; y aun su *nombre vendrá á figurar despues* en la lista de los agradecidos amigos de la Madre Seigel, y del famoso remedio de ésta. 2

IMPRENTA DE LA LIBRERIA DE A. BETHENCOURT E HIJOS, CURAÇAO.